

»Otrygghet« i politisk kommunikation – en begreppslig analys och jämförelse av 1970- och 2010-talen*

Av Hanna Sahlin Lilja, doktorand, Sociologiska Institutionen, Lunds Universitet

Abstract

This paper examines the usage, function and meaning of the Swedish concept of "otrygghet" (approx.: insecurity) in political documents from two periods: the 1970s and 2010s. Departing from a theoretical framework inspired by conceptual historian Reinhart Koselleck, the paper synchronically compares documents from Sweden's two largest parties (Socialdemokraterna and Moderaterna) and diachronically compares conceptual usage over two periods of time in election manifestos and in motions and propositions from the Swedish Parliament. The aim is to assess if and how the implementation of fear of crime research in Sweden (translated into Swedish as research on "otrygghet") has affected conceptual usage. The analysis finds that the concept's use has generally changed from work-related to crime-related contexts. Furthermore, notions concerning the causes of "otrygghet" have changed focus from powerful actors such as the state, politicians and the market, to groups low on the social hierarchy, such as criminals, beggars and gangs of youths.

Valrörelsen 2018 i Sverige kännetecknas av politiska utspel om att svenskarna är otrygga. Moderaternas kriminalpolitiska talesman skriver att »Vi har inte varit så otrygga på tio år« (Tobé, 2017). Socialdemokraternas Stefan Löfven menar att det krävs omfattande åtgärder för att människor ska känna sig mer trygga; fler poliser, hårdare straff och mer kameraövervakning. Han vill slopa strafflindringar för unga dömda, och öppnar för att sätta in militär på svensk mark mot gängkriminalitet (Attallah, 2018). En imponerande samsyn i frågan råder mellan sittande socialdemokratisk regering och utmanande opposition. Detta i en period där brottsutvecklingen sannolikt avstannar eller minskar (Tham, 2018; von Hofer, 2011). Enligt

* Title in English: "Insecurity" in political communication: a conceptual analysis and comparison of the 1970s and 2010s.

Nilsson och Andersson (2009) har den svenska kriminalpolitiken blivit alltmer politiserad, populistisk och begreppet otrygghet spelar en allt mer central roll.

Idag finns ett stort antal svenska undersökningar som syftar till att mäta svenskarnas trygghet, såsom Nationella Trygghetsundersökningen, administrerad av Brottsförebyggande Rådet, Nationella Folkhälsoenkäten »Hälsa på Lika Villkor«, administrerad av Folkhälsomyndigheten och Trygghetsundersökningen »Individens uppfattning om trygghet och säkerhet«, administrerad av Myndigheten för Samhällsskydd och Beredskap. Äldst är Undersökningen om Svenska Levnadsförhållanden, ULF, administrerad av Statistiska Centralbyrån, som sedan 1978 har frågat svenskarna om deras trygghet. Utöver dessa finns trygghetsundersökningar utförda av polis, kommuner och landsting, samt privata aktörer. Svenska forskare som Heber (2007) och Listerborn (2002) har påpekat att forskningsdiskursen om otrygghet numera är väletablerad i Sverige.

När Undersökningen om Svenska Levnadsvanor la till en fråga om otrygghet år 1978, kan det beskrivas som en import av en forskningsdiskurs om rädsla för brott, som hade pågått i USA sedan 60-talet. Själva formuleringen var inspirerad av den gängse amerikanska operationaliseringen av rädsla för brott, härstammande från en av de första trygghetsundersökningarna. I Ennis (1967) fick deltagarna frågan »How safe do you feel walking around your neighborhood after dark?«. Formuleringen har kritiserats för att ha bristande validitet av ett flertal forskare (Ferraro, 1995; Ferraro & Lagrange, 1987; Hale, 1996; Lagrange & Ferraro, 1989; Lee, 2001, 2013), bland annat för att den inte uttryckligen frågar om deltagarnas *fear of crime*; ett numera etablerat begrepp som inte anses ha existerat innan forskningsdiskursen lanserade det (Lee, 2013). I Sverige översattes dock generellt inte *fear of crime* till rädsla för brott, utan till det bredare begreppet »otrygghet«. »Otrygghet« är negationen av »trygghet«; ett ord som i sin tur härstammar från ett ur-germanskt ord: »trewwia«. Det delar ordstam med ord som trogen, trohet, truism, och de engelska orden true och truce (Hellqvist, 1922).

Syfte och frågeställningar

Den här studien frågar sig vad som händer med begreppsinnebörden i ett ord; »otrygghet«, när en ny forskningsdiskurs börjar benämna vad som undersöks som just »otrygghet«; ett ord med urgammal lingvistisk innebörd, som numera är ett centralt begrepp i svensk kriminalpolitisk debatt. Samhällsutveckling lämnar lingvistiska avtryck, vilka bör vara föremål för sociologisk analys. Denna studie intresserar sig för den snåriga relationen mellan ord och ting, som har varit central för socio-filosofisk teoriutveckling i senmodern tid och har beforskats av

poststrukturalister som exempelvis Foucault (1966; 2003) och Derrida (1976). Speciellt teoretiskt intressant för detta arbetes syfte, är hur begreppet använts i politisk kommunikation. För att undersöka hur begreppet »otrygghet« har förändrats, analyseras politisk kommunikation från två olika partier, Moderaterna och Socialdemokraterna, och från två olika perioder, 1970- och 2010-talen, i syfte att jämföra följande aspekter:

- I vilka kontexter förekommer begreppet?
- Vilken mening och innebörd ges begreppet?
- Vad är begreppets semantiska funktion?
- Vilka aktörer, orsaker och lösningar sammankopplas med begreppet?

Teoretisk utgångspunkt

Varför är det meningsfullt att studera begrepp för att förstå vår samtid? Den tyske begreppshistorikern Reinhart Koselleck skriver att utan begrepp finns det ingen samtid, inget samhälle och ingen möjlighet till politik (Koselleck, 2004). Begrepp är, enligt Koselleck, ord med särskild bärande förmåga. Ord kan definieras, men begrepp behöver tolkas, eftersom att de innehåller lager av historiskt definierad mening som refererar tillbaka i tiden. Begrepp är ord som förmår att bära idéer, sprungna ur komplexa socio-politiska strukturer och existerande i ständig spänning mellan orden och samhället de kommer från. Koselleck menar att i tider av kraftig förändring och utveckling pågår den semantiska kampen över innebörd av begrepp med särskild frenesi. Perioden mellan 1970-talet och 2010-talet kan anses vara särskilt teoretiskt intressant på ett flertal sätt. Det är en period kännetecknad av kraftigt förändrad social organisering inom flera områden. Dessa inkluderar det kriminologiska och straffrättsliga området, utmärkt av en ökande och svällande tendens (se exempelvis Garland (2001) för ett anglosaxiskt perspektiv, samt Tham (2018) och Nilsson and Andersson (2009) om Sverige). Välfärdsstatens omorganisering, i form av minskade välfärdsåtaganden och implementering av New Public Management, har inneburit särskilt kraftig förändring i Sverige (Karlsson, 2017) och en transformerad och fragmentarisk organisering av kapital (Boltanski & Chiapello, 2005). Det handlar om en social och politisk historisk utveckling, som är tillräckligt omfattande och omvälvande att vissa menar att förändringen befinner sig på ontologisk nivå (Oksala, 2013).

Koselleck skriver att bruket av ett begrepp kan utläsas som en kontemporär polemisk knuff; att varje användning är konstituerad av element från tidigare social organisation och av intentioner riktade mot framtiden. I relationen mellan dessa kan meningsinnebörden lokaliseras (Koselleck, 2004). Koselleck under-

stryker också att en begreppshistorisk analys sträcker sin vida utöver endast semantisk begrepps innebörd och struktur i utsagor. Semantik har icke-lingvistiska länkar; begreppslig analys av dåtidens utsagor kondenserar innehållet i utsagor i mer precis skepnad, där kontemporära intentioner och relationer framträder. Utifrån detta perspektiv blir varje enskild begrepps användning ett forskningsobjekt för social analys med socio-historisk mening. Var politisk situation, och dess specifika egenskaper och tendenser till förändring, lämnar lingvistiska spår. Enskilda begrepps användningar är både färgade av och färgar i sin tur rådande socio-politiska kontext (Koselleck, 2004; Koselleck & Presner, 2002). Just det snåriga förhållandet mellan begreppslig och social historia är något som Koselleck ägnar särskild uppmärksamhet att reda ut. Han menar att den lingvistiska sfären existerar autonomt gentemot social historia, men i ständig ömsesidig spänning och påverkan. Relationen mellan begrepp och materia är alltför komplex för att reduceras till enkla orsakssamband, utan måste snarare förstås som dynamisk; rentav socialt och politiskt explosiv (Koselleck, 2004).

Metod och material

Koselleck menar att dåtidens sociala och politiska konflikter måste förstås och tolkas utifrån sina samtida gränser för begrepps användning och innebörd (Koselleck, 2004). Han uppmanar till synkronisk analys av ett begrepps sociala och politiska funktion och modalitet i användningen, med analytiskt fokus på situation och konjunktion. Begreppshistoria går nödvändigtvis från en determinering av dåtida mening till specificering av denna mening i modern förståelse och vidare till diakronisk analys av meningens förändring (Koselleck, 2004). Arbetsordningen kan sammanfattas som insamling av material, genomläsning av samtliga dokument, lokalisering av samtliga begrepps användningar av »otrygghet«, synkron jämförelse av begrepps användning under 70-talet, synkron jämförelse av begrepps användning under 2010-talet, följt av diakron jämförelse och analys.

För att studera begrepps användning utifrån perspektivet att varje användning kan förstås som en kontemporär polemisk knuff, har ett material som renodlar den funktionen valts. Politisk kommunikation i form av valmanifest, propositioner och motioner utgör empirin för analysen. Prior (2011) skriver att dokument bör studeras utifrån sin funktion. Utifrån det perspektivet kan valmanifest ses som ett extremfall av dokument som syftar till vad Potter (1996) benämner som offensiva och defensiva samhällsbeskrivningar. Partierna syftar till att framföra en analys där lösningarna stämmer överens med den egna politiken och ideologin och presentera en tillräckligt övertygande samhällsbeskrivning för att få läsaren att rösta. Dokumenten är vidare en kollektiv produkt utan enskild författare, produ-

cerade av partiorganisationer med en bred tilltänkt grupp av läsare. Motioner och propositioner delar många av ovanstående teoretiska egenskaper, men kan anses utgå från att den tilltänkta publiken har en viss nivå av sakkunnighet, att eftersom dokumenten, utöver andra funktioner i det politiska samtalet, utgör arbetsdokument för Sveriges riksdag.

Det här arbetet intresserar sig för den politiska mittfåran. Argumentet är att förändringar i samtalsordningen i den politiska mitten säger något om vad respektive partiorganisation anser appellerar till väljarkåren och därmed säger något om förändringar i samtalsordningen i samhället i helhet. Således är partiernas politik konstituerad av politiskt rådande diskurs och att förändringar i diskursen därmed lämnar spår i partiernas kommunikation. Därför ingår endast material från Sveriges två största partier, Socialdemokraterna och Moderaterna, i analysen. Material från 1970-talet jämförs med material från 2010-talet, då dessa två perioder anses vara särskilt analytiskt relevanta i förhållande till syftet att undersöka om forskningsdiskursen lämnar lingvistiska spår. Därför har ett material valts ut som kan beskrivas som »före« och »efter«; före och efter forskningsdiskursen i om trygghet kom till Sverige i samband med den första trygghetsundersökningen 1978, och sedan tog fart och växte kraftigt under 80- och 90-talet. Svenska valmanifest ingår i datamaterialet »Vi Vill«, som är sammanställt av Svensk Nationell Datatjänst. Motioner och propositioner har inhämtats från Sveriges riksdags arkiv. Urvalet gjordes genom att söka på orden »otrygg«, »otrygghet« och »otrygga«, i kategorierna »motioner« och »propositioner och skrivelser. Val av exempel att återge i texten syftar till att vara representativa för materialet i helhet och teoretiskt intressanta.

»Otrygghet« i politisk kommunikation från 1970-talet

Ett återkommande mönster är att begreppet används inom ett flertal ämnesområden, men att kontexten generellt handlar om anställningsvillkor, sysselsättning och arbete. En motion om Sveriges försvar undertecknad av Olof Palme (S), exemplifierar detta:

*»Färre personer kommer att sysselsättas i utveckling och tillverkning av militära flygplan, vilket gör frågan att finna ny sysselsättning påträngande. Även om omställningen kommer att ske över en lång tidsperiod har den borgerliga beslutsvåndan skjutit upp problemen. Det har lett till en oacceptabel **otrygghet** för de anställda.«* (Motion 1978/79:2253)

Otrygghet används här som motbegrepp till trygghet. Mer specifikt syftar det på en viss typ av trygghet, ibland benämnd anställningstrygghet eller arbetsrätt; den

enskildes rätt till att ha en planeringsbar och överblickbar vardag. Innebörden av otrygghet blir närliggande ord som ovetande och oförutsägbarhet. När trygghet definieras som rätten till något, blir otrygghet att förnekas rätten till något, som en förutsägbar arbetssituation. Otryggheten är oacceptabel, men enkelt att åtgärda. Det förekommer snarare som ett beskrivande ord, i bemärkelsen »otrygg anställning«, än som ett idé-bärande begrepp. I en socialdemokratisk motion om trafikpolitik återkommer mönstret att begreppet används inom olika ämnesområden, men i en kontext som handlar om anställning.

*»Under de senaste åren har anslagen till vägnätet inte anpassats till kostnadsutvecklingen. Förutom att detta inneburit svårigheter att klara underhållet av vägnätet, ökar risken för en betydande kapitalförstöring. Dessutom ökar **otryggheten** hos den av vägverket anställda personalen.»* (Motion 1978/79:2399)

Begreppet otrygghet används här för att beskriva ett problem som drabbar en viss grupp; vägverkets personal. Att innebörden i begreppet framgår tydligt i framställan, trots brist på skrivningar som definierar sagda mening, kan tyda på att begreppets mening inte är omstridd. Med andra ord anses det inte nödvändigt att skriva ut att det som åsyftas är otrygghet. Också här beskrivs otryggheten som ett avgränsat problem enkelt åtgärdat med tillräckliga anslag till Vägverket. Otryggheten är en konsekvens som statligt anställda drabbas av, på grund av bristande politiskt ledarskap och administration. Otryggheten kommer alltså uppifrån, orsakad av politiska beslut och inverkar på de anställdas liv. Också i en motion från Socialdemokraterna om miljögift, är otryggheten orsakad av faror förknippade med arbetslivet:

*»Den kraftigt ökade användningen av kemikalier är ett växande hot mot miljön. Det gäller inte minst i arbetslivet. Många människor känner **otrygghet** och rädsla för skada och ohälsa i jobbet. Men också den yttre miljön hotas. Vi krävde i vår miljömotion till föregående års riksmöte att insatserna för att komma till rätta med problemen skulle samordnas, en gift- och kemikommission tillsättas, forskningen intensifieras, lagstiftningen ses över, nya ämnen förhandskontrolleras och administrationen samordnas.»* (Motion 1978/79:1990)

Kemikalieanvändningen beskrivs som *kraftigt ökande*, med uttryck som för tankarna till en skenande utveckling. Två aspekter som beskrivs som särskilt oroande till följd av detta är miljön och risken för arbetsrelaterade skador. Här är otrygghet sammankopplat med ohälsa och rädsla för att utsättas för skador i arbetsmiljön. Återigen återkommer arbetslivet som centralt för begreppsanvändningen. Lösningen blir effektiv politisk administration, som ska hantera de risker

som arbetslivet kan innebära för individen. Tendensen att beskriva otrygghet som en typ av oordning och oförutsägbarhet orsakad av marknadsmekanismer, återkommer även i nästa citat. Det kommer från en socialdemokratisk motion och handlar om skogsnäring:

»På grund av domänverkets jämna virkesuttag är verket en trygg och säker råvaruleverantör för många köpsägverk. Detta bör jämföras med den tidigare beskrivna ojämna av verkningsverksamheten inom privatskogsbruket och den därav följande **otrygga** råvaruförsörjningen.« (Motion 1978/79:2140)

Otrygghet sammankopplas här med ojämnhet. Det åsyftar en typ av ryckighet som skapar oförutsägbarhet, här i råvaruförsörjning. Den otrygga råvaruförsörjningen går inte att förutse, en dag i överflöd och en dag i brist, på samma sätt som tidigare stycken har syftar på otrygga anställningar som oförutsägbara anställningar. Motsatsbegreppen blir *trygg* och *säker*, men också *jämn*. Ett annat exempel återfinns i följande citat från en socialdemokratisk motion:

»När konkurrensen blir alltför hård går det ut över personalen i småbutikerna men också över personalen i större varuhallar, där personalminskningar och långt gående rationaliseringar medför **otrygghet** i anställningen.« (Motion 1978/79:2025)

Agenten som drabbas av otryggheten definieras som anställda, här i butiksnäringen. Marknadens styrmekanismer i form av rationaliseringar, pekats ut som en orsaksförklaring. Otrygghet används även här åsyftande otrygga anställningar, som i att anställningarna är oförutsägbara, instabila och osäkra. Det verkar också åsyfta att anställningar är otrygga om personaltätheten är för låg. Om vi istället tittar på Moderaterna, framgår det snart att även om det finns skillnader som kan kopplas till ideologi, finns också en hög nivå av samstämmighet i begreppsanvändningen:

»... om en relativt konsistent forskningspolitik över en längre tidsperiod är önskvärd eller icke: om ett forskningspolitiskt establishment innebär en risk för stelhet och stagnation eller om motsatsen, en växling vid makten av olika forskningspolitiska ideologier och intressegrupper, innebär lika stora eller större risker för ofullgångna ansträngningar, **otrygghet** och kanske kaos.« (Motion 1978/79:119)

Otrygghet kopplas här samman med kaos, konceptuellt nära begreppsanvändning där otrygghet definieras som oförsägbarhet, liknande flera tidigare exempel från Socialdemokraterna. Otrygghet sammankopplas även med *större risker för ofullgångna ansträngningar*, med andra ord en slags risk att inte leva upp till hela den

potential som individen besitter. Även här verkar orsaksförklaringen bestå i undermålig politisk administration och ledarskap och igen är de som riskerar att bli otrygga statligt anställda. Utifrån denna typ av begreppsanvändning skulle man kunna definiera otrygghet som risk att på grund av bristfällig politisk administration orsaka hinder för de anställda att känna sig trygga som anställda. I nästa exempel, även det en motion från Moderaterna, återkommer begreppsanvändning där otrygghet likställs med oförutsägbarhet:

»Än viktigare är att det av lagen tydligt framgår vad den avser att reglera. Att använda löst formulerade bestämmelser eller subjektiva skälighetsbedömningar, som skall ges innehåll vid själva lagtillämpningen, skapar osäkerhet och **otrygghet**. Mycket allmänt hållna lagbud. s. k. generalklausuler, som lämnar domstolar och myndigheter stor frihet vid bedömning av enskilda fall, försvarar för den enskilde att förutse konsekvenserna av en rättshandling. De kan också lätt komma att sätta ur spel den viktiga principen om att lika fall skall behandlas lika.« (Motion 1978/79:1108)

Här används begreppet otrygghet inom ämnesområdet kriminalpolitik, men utan att åsyfta utsatthet eller rädsla för brott. Istället är begrepps innebörden återigen otrygghet som i oförutsägbarhet, här i bemärkelsen att rättssystemet bör vara förutsägbart. Otrygghet används alltså för att åsyfta en bristande trygghet som de åtalade kan uppleva inom rättssystemet. Den enskilde anses ha rätt att kunna förutse konsekvenserna av kriminella handlingar, och bristande förutsättningar till sådana förutsägelser definieras som otryggt. Otryggheten i citatet orsakas inte av brottslighet, utan av svårförståeliga lagar. Aktören är alltså staten och otryggheten kommer därmed uppifrån och inverkar i individens liv. Ämnesområdet rättssamhället är ännu ingen vanlig kontext för begrepps användning av otrygghet, vilket gör ovanstående citat speciellt intressant. I en annan motion från Moderaterna är de äldre särskilt otrygga:

»Många av dem som står i kö till bostadshotell eller äldrevårdsinstitutioner gör det för att de känner sig **otrygga**. De är rädda för att falla och bli liggande utan hjälp, drabbas av plötslig sjukdom och ej få kontakt med yttervärlden eller för att dö i sin ensamhet.« (Motion 1978/79:1108)

Här är otryggheten orsakad av sjukdom och ensamhet; av rädsla för att falla och bli liggande utan hjälp, drabbas av plötslig sjukdom och ej få kontakt med yttervärlden eller för att dö i sin ensamhet. Kanske kan de äldre som grupp beskrivas som särskilt *sympathy worthy*, med ett begrepp lånat av den amerikanska sociologen Clark (1987). Forskare har också framhållit att det verkar finnas en särskild

politisk sprängkraft i att beskriva äldre som särskilt rädda, trots att empirin inte nödvändigtvis stödjer den tolkningen (Cook & Cook, 1976).

Valmanifest från 1970-talet

Socialdemokraterna använder inte begreppet otrygghet någon gång i sina valmanifest från 1970-talet och inte heller i Moderaternas valmanifest från valen 1976 och 1979 används begreppet otrygghet. I valmanifesten från 1970 använder Moderaterna begreppet två gånger och i valmanifestet från 1973 använder Moderaterna begreppet en gång:

»Bristande hänsyn till traditionella värden och former för mänsklig samlevnad har skapat **otrygghet** och vantrivsel.

*Regeringen Palmes politik leder till stigande priser högre skatter lägre realinkomster och risk för **otrygghet** i sysselsättningen.*« (Moderaternas Valmanifest, 1970)

I den första meningen framförs *bristande hänsyn till traditionella värden* som en orsak till otrygghet, som sammankopplas med *vantrivsel*. Att *bristande hänsyn till traditionella former för mänsklig samlevnad* också presenteras som orsak, kan tolkas som att otrygghet används med en innebörd som ligger nära oförutsägbarhet, här i bemärkelsen oförutsägbart beteende och oordning. I andra stycket syftar begreppet på otrygghet i förhållande till arbete. I argumentationen framställs agenten som orsakar otrygghet vara staten. Politik förd av Palmes regering, orsakar *stigande priser, högre skatter, lägre realinkomster*, vilka i sin tur leder till otrygghet, i bemärkelsen risk för arbetslöshet. Otryggheten syftar på risker knutna till individens ekonomiska trygghet i form av anställning och aktören som orsakar dessa risker framställs som staten, med sin klumpiga maktanvändning. Moderaternas valmanifest från 1973 exemplifierar hur statlig maktanvändning knyts samman med otrygghet:

»En ny **otrygghet** råder i det svenska välfärdssamhället. Vårt land behöver en ny politik. Gemensamt kan de icke-socialistiska partierna åstadkomma detta.

Demokratin måste ges livskraft. Socialiseringens, centraliseringens och maktkoncentrationens krafter måste brytas. Den enskildes möjligheter till valfrihet, medinflytande och ansvarstagande måste ökas. Moderata Samlingspartiet fullföljer en politik byggd på samverkan, rättvisa och ansvar.« (Moderaternas valmanifest, 1973)

Otrygghet i ovanstående framställan är något som drabbar individen ovanifrån, i form av statens maktfullkomlighet. Socialisering, centralisering och maktkoncentration sammankopplas med otrygghet, medan *valfrihet, medinflytande och an-*

svarstagande framställs som lösningar och motbegrepp. Otryggheten beskrivs också som *ny*, som något främmande som har letat sig in i det svenska samhället. Här används inte otrygghet som ett ord för att beskriva ett annat begrepp, utan står enskilt i substantiv-form som ett ord som bär på en idé.

Socialdemokraterna och Moderaterna under 1970-talet – en jämförelse

I det granskade materialet finns vissa skillnader i begreppsanvändning mellan Socialdemokraterna och Moderaterna, men begreppets mening framstår inte som omstridd. Begreppet används av båda aktörerna med en liknande innebörd, närliggande ord som oförutsebar, ojämn och kaotisk. Den absolut vanligaste kontexten att använda begreppet i handlar om arbete och anställning. Typisk begreppsanvändning från båda aktörerna, var att använda begreppet »otrygghet« som ett beskrivande ord sammankopplat med något arbetslivsrelaterat begrepp, som anställning. Det finns färre exempel på användning av begreppet som en distinkt egen, idé-bärande konstruktion. En skillnad i begreppsanvändning mellan de två partierna finns i vilken aktör som anses orsaka otrygghet. I Socialdemokraternas material finns flera referenser till kapitalismens och marknadens inneboende mekanismer, i form av exempelvis *konkurrens*, *rationaliseringar* och *kostnadsutveckling*. Det finns dock också exempel på när politisk tafatthet (»*den borgerliga beslutsvåndan*«) pekats ut som orsaksförklaring. I moderaternas material lyfts staten fram som otrygghetens aktör. Exempel från Moderaternas material rör forskningspolitiska beslut, Palmeregeringens ekonomiska politik eller allmänt formulerade juridiska *generalklausuler*, som alla anses skapa en oförutsägbar situation för individen. Gemensamt för Socialdemokraternas och Moderaterna, oavsett om kapitalismen eller staten lyfts fram som den främsta orsaken, är otrygghetens riktning. Den kommer ovanifrån orsakad av maktstrukturer och verkar nedåt in i den lilla individens liv. Men på samma sätt verkar också lösningen ligga i bättre, mer kompetenta politiska beslut.

»Otrygghet« i politisk kommunikation från 2010-talet

Begreppet förekommer åtta gånger i en motion från Moderaterna som heter »*Bekämpa brott och otrygghet i hela landet*«. Här är med andra ord begreppet otrygghet centralt för budskapet och meningen med texten i sin helhet. Det är sammankopplat med brottslighet, men ändå distinkt definierat:

»Moderaterna är partiet för lag och ordning. Vår uppgift är att säkra tryggheten med fler poliser och skärpta straff. Samhället ska stå på brottsoffrets sida. Sverige har en nationell polis- och trygghetskris. Otryggheten ökar, polisen upplevs som frånvarande och färre brott klaras upp. Våldet från kriminella blir grövre och i vissa områden är rättsväsendet och polisen på reträtt.

Var tredje kvinna känner sig otrygg på kvällen utomhus i sitt eget bostadsområde och utsattheten för sexualbrott, hot och trakasserier ökar.

Otryggheten i socialt utsatta bostadsområden är omfattande. Blåljuspersonal attackerar återkommande och narkotikaförsäljning sker öppet. Butiksägare utsätts för hot och våld. Många drar sig från att tala med polisen, vilket gör det svårare att utreda brott. De som främst drabbas av **otryggheten** är de som bor och arbetar i dessa områden.« (Motion 2017/18:3569)

Stycket börjar med en positionering av vem avsändaren är och vad de står för. Nästa mening är mer komplex; aktören positionerar sig ytterligare, som innehavare av en distinkt uppgift – att säkra tryggheten, men meningen innehåller också information om vad som behöver göras för att uppfylla uppgiften; fler poliser och skärpta straff. Meningens uppbyggnad för tankarna till ett kall, ett värv, ett uppdrag från en högre makt. Idéen om otryggheten som ständigt ökande och accelererande, framkommer även i den här texten, men här i klarspråk: *Sverige har en nationell polis- och trygghetskris*. Indikationerna på detta presenteras därefter; ökande otrygghet, frånvarande polis och minskande procent upplagade brott. Ord som *ökar*, *grövre*, *kris*, och *reträtt* för tankarna till utveckling och rörelse, med viss militaristisk nyans. Man kan tänka sig ett pågående fältslag mellan å ena sidan polis och blåljuspersonal, å andra sidan och otrygghet, våld och brottslighet å andra sidan. Att de som bor i området beskrivs som mest utsatta är intressant i förhållande till att de aktörer som specifikt nämns i texten kan tänkas vara personer som vistas i området av andra skäl än att de bor där, som *butiksägare* och *blåljuspersonal*.

Första stycket innehåller en avslutande referens till trygghetsundersökningars resultat. Här kan man skönja hur operationaliseringens utformning inverkar på vad som kan sägas om otryggheten. Den äger rum utomhus och den konstrueras som bekönad; som något som drabbar kvinnor, sammankopplad med (ökande) *sexualbrott, hot och trakasserier*. Detta mönster återkommer i flertalet granskade exempel, där brottsligheten beskrivs som ständigt ökande, trots att den beskrivningen generellt inte stöds av svenska kriminologer (Tham, 2018), samt trots att mätning av sexualbrottslighet är högst förknippat med metodologiska svårigheter Koss (1993). Ett annat exempel på hur trygghetsmätningarna lämnar avtryck och hur mätningarna kan fungera som uppmanande till aktion, återfinns i en socialdemokratisk proposition undertecknad av Stefan Löfven:

»Regeringen bedömer att den brottsbekämpande verksamheten, det brottsförebyggande arbetet och arbetet med att utreda brott måste förbättras. En viktig del i detta är att Polismyndigheten fortsätter förstärka sin samverkan med andra myndigheter och med andra berörda aktörer i samhället. Polismyndigheten måste också kunna upprätthålla sin verksamhet i hela landet, såväl storstad som

glesbygd, och ha förmåga att skala upp sina insatser i geografiska områden eller på platser där otryggheten eller brottsligheten har en negativ utveckling.» (Proposition 2017/18:179)

I citatet sammankopplas otrygghet med kontexten brottslighet, men otryggheten är inte synonym med brottslighet. Istället blir den någon eget, ett mätbart fenomen som kräver lösningar om utvecklingen går åt fel håll, vilket kan ses som att forskningsdiskursen inverkar och lämnar spår i den politiska retoriken. Aktören och lösningsmodellen är också typisk och återkommande i begreppsanvändning på 2010-talet: polisen. Här förutsätter inte avsändaren att brottslighet eller otrygghet är en negativ utveckling, vilket är en kontrast till moderaternas begreppsanvändning i tidigare exempel. Det kan vara relaterat till partiernas roller, där sittande regering kan tänkas ha mindre intresse av att beskriva Sverige i termer av kris. Dock är Socialdemokraterna överens med Moderaterna om att den rådande kriminalpolitiska verksamheten är otillräcklig. Begreppsanvändningen i citatet är nära kopplat till brottslighet som kontext, också exemplifierat i en annan socialdemokratisk motion, där begreppet otrygghet förekommer i argumentationen för skärpta straff för vapenbrott:

»Tillgången till illegala vapen och explosiva varor har också stor betydelse för att många av de allvarligaste våldsbrotten ska kunna komma till stånd. I kriminella miljöer innebär redan förekomsten av skjutvapen och explosiva varor – oavsett om de kommer till direkt användning eller inte – att ett våldskapital som skapar otrygghet hos allmänheten byggs upp. Det gäller inte minst i redan utsatta områden.» (Proposition 2017/18:26)

Här presenteras en orsaksförklaring till otrygghet, i form av våldskapital i kriminella miljöer på grund av vapeninnehav. Otryggheten lokaliseras till att utspela sig i vissa områden, här benämnda som *utsatta*. Även här finns referensord till utveckling; ett våldskapital *byggs upp*.

Politisk kommunikation från 2010-talet

I Socialdemokraternas valmanifest inför valet 2014, som handlar om arbetsmarknad, utbildning, välfärd och utrikespolitik, används inte begreppet otrygghet. I ett separat kriminalpolitiskt program från 2013 används begreppet fyra gånger. Att begreppet används i den kriminalpolitiska texten ett flertal gånger, men inte i texten som handlar om arbetsmarknad, utbildning, välfärd och utrikespolitik visar på den förskjutning som skett i kontext och innebörd i jämförelse med 70-talet.

»Brott kränker rätten till liv, hälsa och egendom, ökar människors **otrygghet**, hotar öppenheten och undergräver tilliten mellan människor och gentemot samhällsinstitutionerna. Ett land som präglas av omfattande brottslighet kan i längden inte upprätthålla ett demokratiskt styresskick.

Vårt mål är att alla människor ska kunna känna sig trygga i vardagen och slippa känna rädsla för att utsättas för brott.« (Socialdemokraternas Kriminalpolitiska program, 2013)

I det ovanstående citatet kopplas otrygghet tydligt ihop med brottslighet; mer brottslighet orsakar mer otrygghet. Brottsligheten pekas också ut som ett hot mot demokratin, både i bemärkelsen att den hotar samhällets institutioner, och även de mellanmännsliga relationerna. Demokratin kan inte upprätthållas i ett land med omfattande brottslighet fastslås i texten, dock utan att definiera vad omfattande brottslighet är, eller om Sverige bedöms kunna upprätthålla sin demokrati. Trygghet används som ett motbegrepp och otrygghet ekvivaleras med rädsla för brott. Socialdemokraternas målsättning blir att säkra tryggheten för människorna. En central aspekt av begreppsanvändningen är att otryggheten är *ökande*. I nästa citat från samma dokument blir orsaksförhållandet det motsatta:

»Ingen människa föds kriminell. Inget barn är förutbestämt att begå brott. Kriminalitet föds ofta ur bristande sociala förhållanden, ojämlikhet och **otrygghet**.« (Socialdemokraternas Kriminalpolitiska program, 2013)

Eftersom det tidigare citatet beskriver att otryggheten ökar, kan modellen som Socialdemokraterna framför beskrivs en nedåtgående spiral, eller en självuppfyllande profetia. Om otrygghet orsakar kriminalitet, som i sin tur orsakar otrygghet, beskrivs en utveckling som kan tänkas eskalera. Otryggheten får i argumentationen ett eget liv. Här kopplas också otrygghet ihop med bristande sociala förhållanden och ojämlikhet; inte i ett orsakssamband, utan snarare som att dessa tre faktorer tillsammans kännetecknar ett kriminogent tillstånd. Här kan man också anmärka på att otryggheten är aktörs-lös och snarare framställs som innehavande av en egen agens.

»Den organiserade brottsligheten syns och påverkar vardagen för många människor. Uppgörelser i den undre världen med vapen eller sprängmedel tycks ha blivit allt vanligare. Rena avrättningar på offentliga platser och skottlossningar i centrala delar av våra storstäder har skapat en **otrygghet** i samhället som vi inte tidigare haft.

Utvecklingen med fler våldsbrott och ett ökat inslag av grov organiserad brottslighet i samhället innebär ett betydligt hårdare samhällsklimat än tidigare. Att det finns en rättstrygghet är grundläggande för att rättssystemet ska fungera. Under flera år har vi kunnat se att antalet anmälda övergrepp i rätts sak ökat kraftigt. Många av de som arbetar inom rättsväsendet drabbas av hot och trakasserier och allt fler känner **otrygghet** och osäkerhet vid domstolsförhandlingar.« (Socialdemokraternas Kriminalpolitiska program, 2013)

Här sammankopplas otryggheten ihop med *den organiserade brottsligheten*, som anses ha blivit *vanligare* och grövre. Våldsbrotten blir *fler* och inslaget av grov organiserad brottslighet är *ökande*. Antalet anmälda övergrepp i rättsak *ökar kraftigt*. Idén om acceleration och ökning förekommer även här ihopkopplat med begreppet otrygghet. Ur uttrycket *rena avrättningar* kan uttydas en tendens att vilja ta bladet från munnen och tala klarspråk. Att kalla det något annat vore att bagatellisera händelserna. Här dyker fler agenter upp igen, de anställda inom rättsväsendet. De drabbas av hot och trakasserier och *allt fler*, oklart om det syftar på anställda eller alla deltagande, känner sig otrygga vid domstolsförhandlingar. Moderaternas valmanifest inför valet 2014 gavs ut inom ramen för samarbetet »Alliansen«, och här är sammankopplingen av otrygghet och brottslighet tydlig:

»På platser runt om i våra städer ser vi ett koncentrerat utanförskap där alltför få jobbar, där alltför många är beroende av försörjningsstöd och där skolresultaten är svaga. Dessa områden präglas också ofta av **otrygghet**.« (Alliansens valmanifest 2014)

Bruket av ordet »också« i meningen är intressant. Det signalerar att de uppräknade problemen, i form av *utanförskap*, *få i arbete*, *beroende av försörjningsstöd* och *svaga skolresultat*, inte är sammankopplade med otrygghet. Otryggheten är något distinkt annat, avskilt från den allmänna problembild som påtalas i framställan. Otrygghet definieras inte närmare i texten. Begrepps användning av den här typen, när begreppet får stå i det närmaste oförklarat, förutsätter att läsaren ska associera begreppet till något så specifikt att ytterligare förklaring inte är nödvändig för läsförståelse. I ovanstående stycke kan man anta att otrygghet associeras till brottslighet, kanske i själva verket som en synonym till brottslighet. I Moderaternas kriminalpolitiska program från 2017, förekommer ordet »otrygghet« fem gånger:

»När människor börja tappa förtroendet för rättsväsendet så står vi inför en mycket allvarlig utveckling. Särskilt då **otryggheten** i samhället ökar. Att så många som var tredje kvinna känner sig **otrygg** utomhus kvällstid i sitt eget bostadsområde är alarmerande.

Lag och ordning är en kärnuppgift som staten inte får svika. Respekt för och tillit till rättsstaten är grunden för ett fungerande och demokratiskt samhälle.

Sverige har alltför länge varit passivt inför utvecklingen med brottslighet och **otrygghet**. Sverige behöver därför en annan kriminalpolitik. Det handlar om att säkra tryggheten med fler poliser i hela landet och skärpta straff. Brotts ska förebyggas och den som ändå har blivit utsatt ska tas på allvar, inte mötas av att utredningen läggs ned direkt. Det ska finnas stöd att tillgå och rättvisa ska skipas. Samhället ska alltid stå på brottsoffrets sida. Det ska stå klart att hedersrelaterat våld och förtryck inte hör hemma i Sverige. Ordning och reda ska råda på gator och torg. Vår frihet och öppenhet ska försvaras genom att terrorism verkningsfullt och kraftfullt bekämpas.« (Moderaternas Kriminalpolitiska program, 2017)

Här är begreppet otrygghet centralt både i textens mening och själva konstruktion. Begreppet används två gånger; första gången i en egen meningsbyggnad. Uppgiften om att var tredje kvinna känner sig otrygg kan förstås som en referens till resultat av trygghetsundersökningar. Otryggheten beskrivs även här som *ökande*, samt även *allvarlig* och *alarmerande*. Den första meningen är ett konstaterande, och om detta beskriver en kontemporär situation eller inte förblir osagt. Ordet utveckling förekommer två gånger i citatet; Sverige beskrivs som passivt inför en utveckling. Utveckling är ett begrepp som för tankarna till svårförutbestämd förändring, som möjligtvis kan förhindras om agenten, Sverige, får sina behov uppfyllda, här i form av en ny kriminalpolitik. Trygghet dyker upp som motbegrepp igen. Här kopplas tryggheten ihop med åtgärder, i form av fler poliser och skärpta straff. Även andra begrepp, värdeladdade och komplexa i sig, dyker upp som sammankopplade med otryggheten; *brottsoffer*, *hedersrelaterat våld och förtryck*, *terrorism*, och *ordning och reda*.

»Ett zonförbud innebär att polisen ges möjlighet att förbjuda en person som har uppvisat ett särskilt **otrygghetsskapande** beteende att vistas på en viss plats, såsom på ett torg eller i ett köpcentrum. En sådan lagstiftning finns i Danmark.

Syftet med ett zonförbud är garantera trygghet och säkerhet för människor på särskilt brottsutsatta platser. Dessutom kan zonförbud utgöra ett betydelsefullt nytt verktyg för polisen i arbetet för att motverka brottslighet och gängbildning.

Det **otrygghetsskapande** beteendet kan ha bestått i ett straffbart agerande, till exempel narkotikaförsäljning eller olaga hot, men kan även avse ett beteende som inte är kriminaliserat.« (Moderaternas Kriminalpolitiska program, 2017)

Centralt i citatet är tryggheten, snarare än dess motbegrepp, otryggheten. Eftersom den behöver säkras är den hotad i dagsläget. Begreppet »otrygghet« sammankopplas med åtgärder. Argumentation är grundad på premissen att otryggheten skapas av beteende och att sådant beteende skulle kunna förhindras med åtgärder i form av ökade befogenheter för polisen. Man kan se det som lansering av ett nytt, sammansatt begrepp; *otrygghetsskapande*. Narkotikaförsäljning och olaga hot nämns som två brottskategorier som skapar otrygghet, men också som *beteende som inte är kriminaliserat*. Här bör kanske nämnas att polisen i dagsläget har befogenheter att avvisa personer från platser på grund av brottsmisstanke, men också på grund av mer allmänt uttryckt »störande av allmän ordning«, vilket regleras i §13 av Polislagen 1984:387 (Svensk lagbok). Osagt i texten är vilken typ av icke-kriminaliserat beteende som åsytas som *otrygghetsskapande*.

»Gemensamt för alla brott som begås mot äldre är att kriminella individer utnyttjar människor som ofta har svårare att värja sig. Det är kränkande, hänsynslöst och fullständigt oacceptabelt. Denna typ av brott riskerar också att sprida **otrygghet**, rädsla och medföra att många äldre drar sig för att till exempel gå utanför hemmet.« (Moderaternas Kriminalpolitiska program, 2017)

Äldre är särskilt otrygga på grund av brottslighet, vilket kan jämföras med motion 1978/79:1108 där äldres otrygghet beskrevs som orsakad av sjukdom och ensamhet. Trygghet dyker återigen upp som motbegrepp och motivation till åtgärder. Otrygghet sammankopplas med rädsla, men utan att användas som en synonym, utan snarare som två olika aspekter av samma fenomen. Otrygghet och rädsla riskerar att orsaka en tredje aspekt, att inte gå ut. Den kopplingen är intressant utifrån att den mest spridda och vanligaste operationaliseringen av »otrygghet« i trygghetsundersökningar, är att fråga deltagarna hur trygga de är när de befinner sig ensamma ute i sitt bostadsområde. Någon typ av dynamik kan anas här mellan hur begreppet definieras i undersökningar och vilka konsekvenser otryggheten tillskrivs. Det sista exemplet på begrepps användning i texten handlar om tiggeri:

»Tiggeri skapar också **otrygghet** och oordning i och kring kollektivtrafiken och utanför butiker. Boplatser på gator och i parker medför sanitära olägenheter och nedskräpning. Dessutom handlar det om olovliga bosättningar som delvis har permanentats och som närmast kan liknas vid kåkstäder. Bosättningarna är olämpliga för vuxna och oacceptabla för barn. En av Moderaternas viktigaste uppgifter är att se till att Sverige ska fungera och säkra att lag och ordning upprätthålls. Vi ska inte tillåta att tiggeri normaliseras i Sverige.« (Moderaternas Kriminalpolitiska program, 2017)

Här fokuseras på orsaksförklaringar till otrygghet. Begreppet fyller funktionen som vad som måste bekämpas; vad som kräver och motiverar åtgärder. Otrygghet kopplas ihop med oordning. Här är förhållandet till brottslighet intressant. Eftersom att problemet är att tiggeri inte är olagligt, kan inte brottslighet kopplas ihop med otrygghet i argumentationen. Snarare blir framställan att något som inte är olagligt skapar otrygghet och därför bör olagligförklaras.

Socialdemokraterna och Moderaterna under 2010-talet – en jämförelse

Under 2010-talet är det betydligt vanligare att begreppet förekommer i substantiv-form; otrygghet och otryggheten. Begrepps användning sker nu på ett sätt som gör det tydligt att det är ett faktiskt begrepp och inte ett ord – »otrygghet« används som bärare av en idé. Det är betydligt mindre vanligt att använda dess adjektiv-form, otrygg, speciellt för att beskriva ett annat begrepp eller tillstånd. Särskilt intressant ur perspektivet att begrepps användning kan ses som en polemisk kon-

temporär knuff (Koselleck, 2004), är Moderaternas bruk av sammansättningen »otrygghetsskapande«. Begreppet »otrygghet« används i det granskade materialet uteslutande i en kontext: brottslighet. Antingen diskuterar citatet otrygghetens relation till brottslighet, eller sammankopplat med brottslighet i framställan liknande »otrygghet och brottslighet«. I flera sammanhang används det på ett sätt som går att tolka som att otrygghet ges synonym betydelse till brottslighet. Det förekommer ofta med andra begrepp kopplade till brottslighet, som även de är värdeladdade och komplexa, som *våld*, *grov brottslighet*, *organiserad brottslighet*, *hedersvåld*, *terrorism* och *tiggeri*. En annan central aspekt för begreppsanvändningen är att otryggheten beskrivs som *ökande*. Ord sammankopplas med otrygghet som för tankarna till förändring, såsom *kris*, *utveckling*, *ökning*, och *grövre*. Det är också uteslutande en aktör som pekas ut som orsakande till otryggheten, de kriminella, men också uteslutande en lösningsmodell i form av *fler poliser*. Materialet innehåller flera exempel på formuleringar där trygghetsforskningens påverkan kan skönjas. I Moderaternas kriminalpolitiska program från 2017 framförs att var tredje kvinna är otrygg och hon är otrygg utomhus, kvällstid i sitt eget område. Samma påstående återfinns även i motion 2017/18:3569. Socialdemokraternas Proposition 2017/18:179 framför att polisens insatser ska kunna skalas upp i områden där otryggheten har en negativ utveckling – vilket förutsätter mätbarhet.

Otrygghet i politisk kommunikation – diskussion

Nedan adresseras frågeställningarna. Gällande begreppets förändrande kontext, har perioderna jämförts i tabellform:

OTRYGGHET	1970-talet	2010-talet
Semantiskt fält av begrepp:	Anställning. Kaos. Sysselsättning. Ojämnhet. Risk. Arbetslivet. Ohälsa. Skada. Sjukdom. Ensamhet. Oförutsägbarhet.	Brottslighet. Ökar. Våld. Kris. Polis. Grövre. Lag och ordning. Brottsoffer. Utomhus. Skärpta straff. Organiserad brottslighet.
Vilka är otrygga:	Anställda. Äldre.	Blåljuspersonal. Kvinnor. Äldre. Boende i förorter
Motbegrepp:	Trygg. Förutsägbar. Jämn. Säker.	Trygghet. Skyddad. Säker
Aktörer:	Stat. Marknad. Politiker.	Kriminella. Poliser. Tiggare.
Konstruerat exempel:	»Regeringens politik riskerar att leda till otrygg sysselsättning«	»Den allt grövre organiserade brottsligheten har gjort att otryggheten ökar«

Vad är begreppets semantiska funktion?

Begreppsanvändningen har förändrats under den granskade perioden. Analysen visar att begreppet har gått från att främst användas i sin adjektivform, »otrygg«, till att förekomma oftare i substantiv-form, »otrygghet«, eller i bestämd form, »otryggheten«. Således har innebörden i begreppet både blivit mer och mindre tydlig under den granskade perioden. I typisk användning från 70-talet blir innebörden av »otrygg« tydlig tack vare sammankopplingen andra begrepp, som exempelvis »syssetsättning«. I typisk begreppsanvändning från 2010-talet refererar de andra orden till begreppet »otryggheten«. Att begreppet numera förekommer allt oftare i bestämd form förstärker tolkningen att begrepps innebörden nu hänvisar till en mer komplex konstruktion. »Otryggheten«, jämfört med »otrygg«, refererar till ett distinkt eget fenomen snarare än till ett tillstånd som beskriver ett annat begrepp. I den bemärkelsen har innebörden blivit mer distinkt. Utifrån Kosellecks (2004) definition – att begrepp har lager av mening och behöver tolkas – har otrygghet gått från att vara ett ord till att bli ett begrepp.

Vilken mening och innebörd ges begreppet?

Under 70-talet verkar begreppet använts på ett sätt som antas associera till arbetsrelaterade kontexter; för att beskriva anställningsformer, risker i arbetslivet och strukturella förändringar på arbetsmarknaden. I modern tid refererar begreppet uteslutande till brottslighet och rättssamhället. »Otrygghet« har definierats om till att handla om risken att utsättas för brott och känslomässiga reaktioner till brottslighet.

Vilka aktörer, orsaker och lösningar sammankopplas med begreppet?

Det har skett en förändring i den riktning som otryggheten anses verka i. Under 70-talet framförs orsaker och aktörer i argumentationen om otrygghet som besitter höga maktpositioner eller själva utgör maktstrukturer, exempelvis staten, regeringen, marknaden eller politiker. På 2010-talet är otryggheten orsakad av kriminella och andra grupper med socialt låg status, som tiggare och ungdomsgäng i förorten. Således har otryggheten ändrat riktning; från att komma uppifrån, till att komma nedifrån och utifrån. På 70-talet verkar lösningen vara snarlik problemet i form av mer kompetent politik eller att politikerna bör sluta ingripa i marknadens mekanismer. På 2010-talet blir lösningen generellt en utvidgning av rättssamhället, i form av fler poliser, mer resurser till poliser och domstolar, ökade befogenheter och nya och strängare lagar.

Mycket har hänt under den granskade perioden som inte omfattas av den här analysen. Men en utveckling som har varit kraftfull är etableringen och framväx-

ten av en forskningsdiskurs om rädsla för brott. Granskat material innehåller flera formuleringar där forskningen om rädsla för brott har inverkat på vad som går att säga om otrygghet. Var tredje kvinna sägs vara otrygg och det som gör henne otrygg definieras som något som äger rum utomhus när hon är själv och efter mörkrets inbrott. Produktionen av kunskap om otrygghet lämnar lingvistiska spår. Såsom Koselleck (2004) påpekar, är förhållandet mellan lingvistisk historia och social historia komplext. Dessa två sfärer existerar i ständig spänning gentemot varandra, påverkande och påverkade. Den ovanstående analysen visar att begreppet otrygghet har genomgått omfattande förändringar i begrepps användning och innehåll, och att kriminalpolitikens nya, politiska laddning lämnar lingvistiska spår.

Dokumentkällor och bibliografi

Motioner och propositioner hämtade från Riksdagsarkivet:

<http://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/>

Motion 1978/79:2253

Motion 1978/79:2025

Motion 1978/79:2140

Motion 1978/79:2399

Motion 1978/79:119

Motion 1978/79:1990

Motion 1978/79:1108

Motion 2017/18:3329

Proposition 2017/18:26

Proposition 2017/18:179

Andra dokumentkällor:

Alliansens valmanifest, 2014

Socialdemokraternas valmanifest, 2014

Moderaternas Kriminalpolitiska program, 2017

Socialdemokraternas Kriminalpolitiska program, 2013

Moderaterna valmanifest, 1970

Moderaternas Valmanifest, 1973

Moderaterna valmanifest, 1976

Moderaternas Valmanifest, 1979

Socialdemokraternas valmanifest, 1970

Socialdemokraternas valmanifest, 1973

Socialdemokraternas valmanifest, 1976

Socialdemokraternas valmanifest, 1979

Bibliography

- Allallah, C. (2018-02-13). Löfven: Slopa strafflindringen för brottslingar under 21 år. *SVT Nyheter*. Retrieved from: <https://www.svt.se/nyheter/inrikes/lofven-slopa-strafflindringen-for-brottslingar-under-21-ar>
- Boltanski, L., & Chiapello, E. (2005). *The New Spirit of Capitalism*. London: Verso.
- Clark, C. (1987). Sympathy Biography and Sympathy Margin. *American journal of sociology*, 93(2), 290-321. retrieved from <http://www.jstor.org/stable/2779586>
- Cook, F.L., & Cook, T.D. (1976). Evaluating the Rhetoric of Crisis: A Case Study of Criminal Victimization of the Elderly. *Social Service Review*(4), 632. retrieved from <http://ludwig.lub.lu.se/login?url=http://search.ebscohost.com/login.aspx?direct=true&db=edsjsr&AN=edsjsr.30015417&site=eds-live&scope=site>
- Derrida, J. (1976). *Of grammarology*, trans. Gayatri Chakravorty Spivak (Baltimore, 1976), 141. Delhi: Motilal Banarsidass
- Ennis, P.H. (1967). *Criminal victimization in the United States: A report of a national survey*: National Opinion Research Center, Chicago: University of Chicago.
- Ferraro, K.F. (1995). Fear of crime: Interpreting victimization risk: SUNY press.
- Ferraro, K.F., & Lagrange, R.L. (1987). The measurement of fear of crime. *Sociological inquiry*, 57(1), 70-97. retrieved from <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/abs/10.1111/j.1475-682X.1987.tb01181.x>
- Foucault, M. (1966). Les mots et les choses: une archéologie des sciences humaines: une archéologie des sciences humaines: Gallimard.
- Foucault, M., & Bjurström, C.G. (2003). *Övervakning och straff: fängelsets födelse*. Lund: Arkiv.
- Garland, D. (2001). *The culture of control : crime and social order in contemporary society*. Oxford: Oxford Univ. Press.
- Hale, C. (1996). Fear of crime: A review of the literature. *International review of Victimology*, 4(2), 79-150. retrieved from <http://journals.sagepub.com/doi/abs/10.1177/026975809600400201>
- Heber, A. (2007). *Var rädd om dig: Rädsla för brott enligt forskning, intervju personer och dagspress*. (PhD Dissertation), Stockholm Universitet, Stockholm. retrieved from <http://www.diva-portal.org/smash/record.jsf?pid=diva2%3A451005&dswid=-4357>
- Hellqvist, E. (1922). *Svensk etymologisk ordbok*. Lund: Gleerups förlag.
- Karlsson, T.S. (2017). *New Public Management: ett nyliberalt 90-talsfenomen?*: Lund: Studentlitteratur.
- Koselleck, R. (2004). *Futures past: on the semantics of historical time*. Columbia: Columbia University Press.
- Koselleck, R., & Presner, T.S. (2002). *The practice of conceptual history: Timing history, spacing concepts*. Stanford: Stanford University Press.
- Lagrange, R.L., & Ferraro, K.F. (1989). ASSESSING AGE AND GENDER DIFFERENCES IN PERCEIVED RISK AND FEAR OF CRIME. *Criminology*, 27(4), 697-720. doi:10.1111/j.1745-9125.1989.tb01051.x, retrieved from <http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/j.1745-9125.1989.tb01051.x/abstract>
- Lee, M. (2001). The genesis of 'fear of crime'. *Theoretical Criminology*, 5(4), 467-485. doi:10.1177/1362480601005004004, retrieved from <http://tcr.sagepub.com/content/5/4/467.full.pdf>
- Lee, M. (2013). *Inventing fear of crime*. New York: Routledge.

- Listerborn, C. (2002). *Trygg stad: diskurser om kvinnors rädsla i forskning, policyutveckling och lokal praktik*. (PhD Dissertation), Chalmers University of Technology, Göteborg. retrieved from <https://research.chalmers.se/publication/349>
- Nilsson, R., & Andersson, R. (2009). *Svensk kriminalpolitik*. Stockholm: Liber.
- Oksala, J. (2013). Neoliberalism and Biopolitical governmentality. In J. Nilsson, and Wallenstein, Sven-Olov (Ed.), *Foucault, Biopolitics, and Governmentality*. Stockholm: Södertörn University.
- Potter, J. (1996). *Representing reality: discourse, rhetoric and social construction*: London: Sage.
- Prior, L. (2011). *Using Documents and Records in Social Research*. London: Sage.
- Riksdagsarkivet. (2017-09-18). *Riksdagen*. Retrieved from <http://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/>
- SCB. (2004). *Offrer för våld och egendomsbrott 1978–2002*. Retrieved from Stockholm.
- Tham, H. (2018). *Kriminalpolitik: Brott och straff i Sverige sedan 1965*. Stockholm: Norstedts Juridik AB.
- Tobé, T (2017-12-30). Rättsstaten Sverige behöver renoveras. *Aftonbladet*. Retrieved from: <https://www.aftonbladet.se/debatt/a/m6BGkl/rattsstaten-sverige-behoover-renoveras>
- Vi Vill ...! Svenska Valmanifest 1902-01-01 – 2002-12-31. (2017-09-22). *University of Gothenburg, S. S. S. D. S*. Retrieved from <https://snd.gu.se/en/catalogue/study/sndcd020>
- Von Hofer, H. (2011). *Brott och straff i Sverige: Historisk kriminalstatistik 1750-2010. Diagram, tabeller och kommentarer*. Kriminologiska institutionen, Stockholms universitet.